

Wusu, Xinjiang, China

De bus vervoert arbeiders uit de buitenwijken van Wusu, een stad in het noorden van Xinjiang tussen de regionale hoofdstad Ürümqi en de grens met Kazachstan. Het voertuig verblindt kilometers asfalt, rijdt langs desolate stadsgezichten en eentonige landbouwakkers en slaat ten slotte een stoffige aardeweg in. De autobus stopt aan een tomatenveld, een langgerekt perceel met de oppervlakte van drie voetbalvelden, ruim 2,3 hectare. Aan de rand van het veld staan al enkele minibusjes.

Iedereen stormt de bus uit. De vrouwen, hakmes in de hand, sleuren de kinderen halsoverkop mee. Ze lopen snel naar de grote pakken met geplastificeerde zakken en verspreiden die over het hele veld. Een tractor met aanhangwagen komt aan met een extra lading zakken. ‘We hebben geen tijd te verliezen’, spreekt een kortademige man. Vandaag is elke gevulde zak van 25 kilogram goed voor 2,2 yuan, zo’n 30 eurocent. Wat overeenstemt met iets meer dan een cent per kilo tomaten.

De plukkers wisselen enkele woorden. Niet in het Mandarijns, wel in hun dialect. Hoe beginnen we aan de oogst? Hoe verdelen we de rijen? Wie staat waar?

Een meisje, amper veertien, loopt gebogen onder een last die wellicht zwaarder is dan haar magere lichaam. Ze torst moeizaam een pak op haar frêle rug. Ze laat de zakken op de grond vallen en begint meteen aan haar dagtaak. Ook an-

dere kinderen werken op het veld. De meeste landarbeiders komen uit Sichuan, een arme provincie in Zuidwest-China, zowat drieduizend kilometer van hier. De andere werkmensen zijn Oeigoeren. De honderdvijftig plukkers vormen kleine groepjes van tien tot twintig personen. Veel vrouwen en mannen werken alleen. Als ze met twee zijn, worden de taken verdeeld. De ene hakt de stengel door, de andere buigt zich om de liaan met rijpe tomaten op te pakken en flink dooreen te schudden. De vruchten komen los en vallen met een dof geluid op de grond. Langzaam wordt het veld getekend door groene en rode lijnen. Stapeltjes groen afval – kniehoog – en lange rode strepen. De mensen die volgen, rapen het verspreide fruit op. Gebogen of op de knieën, met blote handen. Nu is het tijd om de grote zakken te vullen. In enkele uren oogt het veld kaal.

Sommige vrouwen dragen een in een dikke stof gewikkeld hoofddekseel om zich te beschermen tegen de zon. Ze praten nauwelijks. Het repetitieve geluid van de hakmessen en het geritsel van de zakken op de grond zijn de enige klanken die het veld voortbrengt. Plots weerklinkt een indringend en melancholisch lied. De landarbeiders kijken nauwelijks op. Een vrouw draagt een zuigeling op haar rug. Uitgeput sleept ze zich door de extreme, vochtige hitte. De kinderen die te jong zijn om te werken, spelen met keien of een stuk hout. Ze kloppen met een vergeten hakmes op de grond om hun ouders te imiteren. Ze eten achtergebleven tomaten met witte vlekken, de sporen van de pesticiden. De zon brandt zo hevig dat de schaars geklede kinderen niet ophouden met zich te krabben. Handen en gezichten vertonen tekenen van irritatie of van huidziektes. En het is nog maar de eerste dag op het veld.

De man die luid zingend werkt, is afkomstig uit Sichuan. Lamo Jise, tweeëndertig, is van het Yi-volk net als zijn echtgenote. 'Vandaag moeten we met zijn tweeën ongeveer honderdzestig zakken vullen [zo'n vier ton, n.v.d.a.]. Dat brengt plusminus 350 yuan op.' Dat is het equivalent van vierentwintig euro per persoon voor een dag hard labeur, onder een loden zon. 'Ik zing om de moed erin te houden', zegt hij.

Met zijn rode pet houdt Li Songmin zich wat op afstand, hij keurt de oogst. De tomatenkweker weet dat zijn vruchten de avond zelf nog geleverd worden aan een fabriek van het bedrijf Cofco Tunhe. Wat er later met de tomaten gebeurt, laat hem koud. Li Songmin is de huurder van het perceel. Hij kent niemand van de mensen die op het veld werken. Niet de migranten uit Sichuan (het gros die dag), niet de Oeigoeren. Iedereen werd gerekruteerd door een 'leverancier van handenarbeid'. De tomatenkweker heeft geen contact met het bedrijf Cofco Tunhe. Het bedrijf levert de opgelegde tomatenvariëteiten, industriële variëteiten met een hoog rendement die hij moet telen volgens een specifiek lastenboek. Het bedrijf garandeert de afname van zijn oogst voor de afgesproken prijs. Het zorgt voor het nodige werkvolk, op het gepaste tijdstip, en regelt het vervoer van de tomaten naar de fabriek.

Cofco Tunhe is de nummer 1 in de verwerking van industriële tomaten in China. Het bedrijf staat wereldwijd op de tweede plaats. Cofco is het acroniem van China National Cereals, Oils and Foodstuffs Corporation. Het bedrijf prijkt in de Global 500-rangschikking van het tijdschrift *Fortune* tussen de machtigste multinationals met de meeste omzet ter wereld.

Dit gigantische Chinese bedrijf is de verzamelnaam van heel wat ondernemingen die onder het bewind van Mao Zedong gecreëerd werden. In die tijd was Cofco het enige Chinese staatsbedrijf dat voedingswaren mocht uitvoeren. Tunhe is een filiaal van Cofco, gespecialiseerd in suiker en industriële tomaten. Het bedrijf heeft vijftien fabrieken voor de tomatenverwerking: vier in Binnen-Mongolië en elf in Xinjiang.

Cofco Tunhe levert tomatenconcentraat aan de grootste multinationals van de voedingssector zoals Kraft Heinz, Unilever, Nestlé, Campbell Soup Company, Kagome, Del Monte, PepsiCo of nog de Amerikaanse groep McCormick, de nummer 1 wereldwijd van kruiden en in Europa eigenaar van de merken Ducros en Vahiné. Elk jaar produceert Cofco Tunhe ook 700.000 ton suiker voor onder meer Coca-Cola, Kraft Heinz, Mars Food, Mitsubishi en de Chinese melkgigant Mengniu Dairy. Cofco en Danone zijn trouwens de voornaamste aandeelhouders van deze melkgigant. Bovendien is Cofco Tunhe een van de grootste producenten van abrikozenpuree ter wereld.

De Chinese mastodont verwerkt jaarlijks 1,8 miljoen ton verse tomaten en produceert zo 250.000 ton tomatenconcentraat, een derde van de Chinese productie. De geoogste tomaten in de duizenden velden van Xinjiang zijn de grondstof voor het Cofcotomatenconcentraat dat naar meer dan tachtig landen wordt geëxporteerd.

Kinderen werken op de velden en nemen zo deel aan de tomatenoogst bestemd voor buitenlandse multinationals. Voor zover ze nog geen tien jaar oud zijn, werken ze aan de zijde van hun ouders. Maar eenmaal dertien of veertien, staan ze er

alleen voor. ‘Wij, de mensen van het Hanvolk, vinden het niet fatsoenlijk dat kinderen in de velden werken. Maar ja, wat wil je ... Die arme mensen uit Sichuan hebben geen keuze. Ze hebben niemand om op de kinderen te passen. Dus nemen ze de kinderen mee naar het werk’, verdedigt Li Songmin zich. Zijn tomaten worden niet in China geconsumeerd, maar als tomatenconcentraat verhandeld op de internationale markt. Voor pizza’s en sausjes in Europa.

Changji, Xinjiang, China

De hoge schoorstenen gaan naadloos over in een grijsgrauwe hemel, de zoetige geur van gekookte tomaten prikkelt mijn neus. Lange konvoeien vrachtwagens met zongerijpte tomaten rijden het portaal van de verwerkingsfabriek binnen. Eenmaal binnen bemerk ik de palletten met blauwe vaten. Op meer dan tweehonderd kilometer van het veld waar de tomaten geoogst werden, bevindt zich de fabriek van Changji, aan de rand van de stad Ürümqi. Het is de belangrijkste fabriek van de Cofcogroep. In tegenstelling tot de fletse, oude en chaotische fabriek van Wusu is dit fabrieksgebouw een verademing. De uitrusting lijkt gloednieuw, de omgeving is fleurig. Hier heb ik een afspraak met de communicatiedienst van Cofco Tunhe. Deze ontmoeting is het resultaat van een lange zoektocht. Ik betrad zonet een ‘wereldfabriek’, het soort fabriek dat gewoonlijk zorgvuldig afgeschermd wordt tegen nieuwsgierige blikken. Hier wordt geen hoogwaardige elektronica gemaakt zoals bij Foxconn in Shenzhen, hier geen nieuwe modellen van Apple vóór hun wereldwijde lancering.